

scopi Carnotensis. Sed collato eo cum Hugonis Floriacensis compluribus Chronicis mss. quorum insignia duo sunt in bibliotheca S. Victoris Parisiensis, invenimus illud ipsis omni ex parte esse simile, ideoque Ivoni nostro falso ascriptum: sed in hoc deceptos esse complures, quod Chronicum illud præferat in fronte epistolam quandam Hugonis ad Ivonem nostrum, in qua eum rogat ut Chronicum illud suum quod ipsi legendum mittit, inspiciat et emendet, si quid in illo emendandum repererit. Cæterum hic error docte agnitus est ab Andrea Duchesne, historiographo regio, tomo III, Scriptorum historię Franciœ, pag. 347, ubi de diversis Hugonis Floriacensis Chronicis loquitur. Adde quod nemo eorum qui de Ivone scripserunt hujus Chronici unquam meminerit, sicut videre est in elogiis Ivonis quæ initio hujus libri apposuimus. Propterea lectorem hoc loco monitum volumus, ne quidquam ex operibus tanti viri sibi defraudatum putet.

DIVI IVONIS

CARNOTENSIS EPISCOPI

CHRONICON DE REGIBUS FRANCORUM⁽⁷⁾.

Francos lingua Attica Valentinianus imperator a feritate et duritia atque audacia vocari voluit: qui post paululum cum tributa Romanis negarent, et Romanorum impetum ferre non possent, egressi a Sicambria pervenere in extremos fines Rheni fluminis in Germanorum oppida: ibique aliquot annis cum principibus suis Marcomiro et Sunone resederunt. Ubi primum regem Pharamundum sibi statuunt, legibusque se subdunt, quas primores eorum Wisogastus, Arbogastus, Salegastus invenerunt.

Pharamundus rex primus Francorum; Niceta Viennensis episcopus; Justus Lugdunensis episcopus relicto episcopatu in Ægypto anachoreta moritur, ossaque ejus Lugdunum referuntur, ossaque Viatoris ministri ejus; Martinus Turonorum episcopus miraculorum gloria insignis effulsit.

Didio Pharamundi filius rex Francorum secundus. Ab hinc Franci crinitos reges habere cœperunt. Eodem tempore Romani **306** Gallias tenebant, citra Ligerim fluvium Gothi.

Clodio post Didionem rex Francorum tertius. Hic de Thoringiorum finibus egressus Rhenum transiit, victoque Romano exercitu Carbonariam silvam tenuit, ibique sibi sedem statuit.

Meroveus post Clodionem rex Francorum quartus. Metis a Francis succensa, Franci usque Aurelianos pervenerunt.

Childericus post Meroveum quintus regnavit annis xxiv.

Clodoveus post Childericum rex Francorum sextus, regnavit annis xxx. Hic primus regum Francorum a beato Remigio baptizatus est cum populo suo. Siagrius, Ægidii patricii filius, cum Clodoveo apud Suessionem pugnam committens devictus et occisus est, sicque vires Romanorum in Galliis ceciderunt. Clodoveus rex Burgundiam sibi subegit. Mamertus Viennensis episcopus clarus habetur.

(7) Brevissimam hanc Francorum Historiam alii Hugoni de Sancta Maria monacho Floriacensi tribuere malunt. Sed nihil habet quod hujus inge-

Clodoveus milliario x a Pictavis urbe cum Alarico rege pugnam iniit, eumque vicit et occidit, sibi que subegit Tolosam, Santonas, omnemque Aquitaniam. Fulgentius Ruspensis episcopus, et Avitus Viennensis clari habentur.

Mortuo Clodoveo Chlotildis uxor ejus cum quatuor filiis suis regnum Francorum tenuit, Theoderico, Clodomiro, Childeberto, Clotario. Clodomirus et Childebertus atque Clotarius contra Sigismundum exercitum movent, et contra Gothimarum, fugientibusque Burgundionibus Sigismundus ad monasterium Agaunensium martyrum fugiens apprehenditur a Clodomiro, ibique cum uxore et filiis interficitur, ideoque Clodomirus ultra cum Burgundionibus decertans ab eis interfectus est. Quod Franci indigne ferentes, Gothimarum persecuti occidunt. Childebertus et Clotarius filios Clodomiri nepotes suos, ne regnarent loco patris, occiderunt: unus tamen Clodaldus effugit, qui clericus factus, et plenus virtutibus migravit ad Christum. Beatus Medardus migravit ad Christum, sepultus in civitate Suessionis a rege Clotario; qui et non multo post defunctus in eadem ecclesia sepelitur, regnavitque **LI** annis.

Quatuor filii Clotarii regnum inter se dividunt. Karibertus accepit regnum Clodomiri, sedemque constituit Parisiis. Guntranus regnum Childeberti, sedemque constituit Aurelianis. Chilpericus regnum patris sui Clotarii Suessionis, Sigebertus accepit regnum Theodorici Remis. Karibertus rex mortuus in ecclesia S. Romani in Blavio castro sepelitur. Beatus Germanus Parisiorum episcopus claruit. Chilpericus fratrem suum Sigebertum fraude Fredegundis reginæ interfectum in Lambani via sepelivit. Inde vero translatus est in basilicam S. Marcelli Cabilloni sepultus est. Regnavit vero **annis xxxi**.

nium vel sermonem arguat. Georgius Waitz, Proleg. ad Hugonem Floriacensem, ap. Pertz, *Monum. Germ. hist.*, Script. t. IX (*Patrologiæ* t. CLXIII).

Chilpericus dolo Laudrici ac Fredegundis reginæ ipsius uxoris occisus, Parisiis in ecclesia S. Vincentii sepelitur.

Theodebertus et Theodericus filii Childeberti cum avia sua Brunehilde in regnum gloriosi regis Guntrani Burgundiam directi sunt. Inde Theodericus cum Theodeberto fratre pugnam iniit, eumque occidit. Brunehildis tandem pro multis sceleribus in præsentia Clotarii regis indomitis equis religata crucibus et brachiis membratim discinditur, ejusque ossa igne concremata sunt.

Clotarius filius Chilperici rex Francorum octavus. Hic Saxonum terram adeo vastavit, ut non remaneret ibi homo longior spatha sua, non longo post tempore obiit anno XLIV regni sui.

Dagobertus filius Clotarii, rex Francorum nonus, vir strenuus fuit; habuit autem duos filios Sigebertum et Clodoveum. Anno vero regni sui XLIV febre valida tactus et mortuus est, sepultusque in loco Bindionum.

Clodoveus filius Dagoberti rex Francorum decimus, cujus uxor Bathildis de genere Saxonum genuit ei tres, Clotarium, Childericum atque Theodericum. Clodoveus XVI regni sui anno vita decessit.

Clotarius filius Clodovei, rex Francorum undecimus. Hic IV annis regnans obiit.

Theodericus filius Clodovei, frater Clotarii, rex Francorum duodecimus. Ebroinus princeps domus Leodegarii episcopum multis affectum poenis gladio percussit, fratremque ejus germanum. Theodericus anno regni sui XVIII obiit.

Clotarius filius Theoderici rex Francorum decimus tertius, regnavit annis tribus.

Childebertus filius Theoderici, frater Clotarii, rex Francorum decimus quartus. Hic XIII anno regni sui obiit.

Dagobertus filius Childeberti, rex Francorum decimus quintus, cum adhuc puer esset, major autem domus Theodebaldu Pipini Austrasiorum ducis filius. Dagobertus V annis regnans mortuus est.

Daniclem post Dagobertum quemdam clericum post abjectionem tonsuræ Franci super se statuentes, eum vocantes Chilpericum, exercitum contra Carolum usque Mosam fluvium movent. Ex alia parte Rabodus dux cum Frisonibus contra eundem Carolum insurgit: pugna valida commissa, Carolus magno damno afflictus est dilapsus. Chilpericus simul cum Ragaufrido Arduennam silvam ingressus, pervenerunt usque Coloniæ: sed subito Carolo super eos irruente, prælioque confecto fugantur Chilpericus atque Ragaufridus. Chilpericus ad Eudonem ducem fugiens, ab eodem duce reditus est Carolo, et V anno post in civitate Noviomio mortuus est.

Theodericus Dagoberti junioris filius, rex Francorum decimus septimus, Carolus major domus et Austrasiorum princeps, vastans omnia, et Saxonum

agros diripiens, cum eis bellum iniit, ubi gravissima cædes hominum altrinsecus morientium. Post aliquot annos in Bavariam iter arripuit, eamque cum labore maximo ad deditionem coegit, sed postea reluctantem via secunda perdomuit. Iterum abiit in Saxoniam, deinde in Suevos contra Lanfredum, quos ab infestatione et injuria repressit. Inde contra Eudonem Aquitanorum ducem ivit, eumque usque in Vasconiam fugavit. Saracenos præterea cum longis navibus venientes, urbesque plurimas tam Septimaniæ quam Viennenses devastantes idem Carolus graviter fugit, eosque in Hispaniam repulit. Post aliquot annos perrexit usque Vasconiam, Aquitaniamque depopulatus est, Saracenos quoque Aquitaniam et alias provincias devastantes perdomuit.

307 Childericus post Theodericum rex Francorum decimus octavus. Majores domus Carolomanus et Pipinus, frater ejus. Sed Carolomanus, abjecto sæculari habitu, Romam abiit: inde ad S. Benedictum in montem Casinum perrexit. Gripho autem, faciem Pipini ducis fugiens, fugit in Saxoniam atque Bavariam, ducatumque ipsius Pipini subjugavit. Gripho vero fugiens ad Gaifarum Aquitanorum ducem, conjunctim parant bellum contra Pipinum. Interea Pipinus, Francorum regnum defecisse videns, jussu Zachariæ papæ elevatur in regem.

Pipinus, rex Francorum decimus nonus, regnavit annis XVIII. Mox post unctionem suam bellum in Saxoniam movit, eamque devicit. Zachariæ papæ successit Stephanus. Pipinus rex auxilium Zachariæ papæ contra Aistulphum Longobardorum regem, qui facultates Romanæ Ecclesiæ quæ in regno ejus erant abstulerat, porrexit, eumque quod abstulerat, reddere coegit. Rursus idem Pipinus Saxoniam intravit, eamque Francis per singulos annos trajectos equos reddere fecit. Inde anno ab Incarnatione Domini 868 obiit.

Carolus gloriosus rex Francorum vicesimus, filius Pipini et Bertrudæ reginæ. Hic gentem Saxonum subegit; ubi cum exercitus ejus gravi siti laboraret, medio die subito ex quodam torrente largissime aqua emanavit, quæ sufficeret cuncto exercitui. Idem Carolus ab Adriano papa contra Desiderium Longobardorum regem Italiam intravit, Papiam cepit, Desiderium occidit, omnemque Longobardiam sibi subegit. Saxones iterum rebellantes devicit, et ex utraque parte firmavit, custodibusque positus, obsidibusque receptis rediit. Rursus Saxones Heresburgum castrum invadunt, machinas ad id capiendum præparantes, viderunt in modum scuti duos globos flammantes super ecclesiam quæ in uno castro erat. Qua visione perterriti, et relinquentes præparationem suam, ita fuga elapsi sunt, ut mutuis sese confoderent gladiis. Quod audiens Carolus rex Saxoniam ingreditur, obtinuitque omnes illorum firmitates, omnesque Saxones cum uxoribus suis et infantibus baptizatos in fide sibi conjunxit. Carolus idem Pascha celebrat in Aquita-

nia castro Cassinogilo (8), Hispaniam ingreditur, destruit Pampilonam, Saracenos subjugat. Per Narbonam et Vasconiam revertitur. Deinde orandi gratia Romam ingreditur, Beneventum capit, filios ipsius ducis obsides cum maximis muneribus accipit. Idem Avaros gentem ferocem perdomuit, quorum dux ad eum se contulit, credensque baptizatus est. Idem quoque Carolus Romam ingressus, primus ibi de gente Francorum imperatoris et Augusti nomen sumpsit, eosque qui Leonem papam dehonestaverant, deponendo in exsilium misit. Quo tempore factus est terræmotus magnus. Eodem tempore rex Persarum misit Carolo papilionem et tentoria, pallia serica multa et pretiosa, sed et horologium de aurichalco arte mechanica mirifice compositum, in quo XII horarum cursus ad clepsydram vertebatur cum totidem æreis pillulis, quæ ad completionem horarum decidebant, et casu suo subjectum sibi cymbalum tinnire faciebant, additis totidem equitibus, qui per XII fenestras completis horis exhibant, et impulsu egressionis suæ totidem fenestras quæ prius erant apertæ clauderent; necnon et alia multa in ipso horologio erant mira. Anno Incarnationis Domini 814 Carolus imperator Aquisgrani moritur, regni vero sui XLV.

Ludovicus Caroli Magni filius, rex Francorum vicesimus primus, et Imperator Romanorum, regnavit annis XXVIII, amator pietatis et religionis. Hic in ingressu imperii secundam et placidam quietem habuit, sed finis ejus multis calamitatibus fatigatus.

Carolus Calvus Ludovici filius rex Francorum XXII regnavit annis XXXVII, imperator et ipse Romanorum. Initia regni et finem prospere gessit, ædificator ecclesiarum Dei, amator pauperum, impendens ecclesiis Dei multa beneficia in crucibus et in aliis ornamentis.

Ludovicus Caroli filius, rex Francorum vicesimus secundus, regnavit annis LII.

Carolus Ludovici filius, rex Francorum vicesimus quartus, regnavit annis XXXVIII. Hic Tutudi, quod

(8) Cassinogilo diocesis Agennensis.

A Martellus dicitur, a suis dictus est. Et quia in regno suo vix aut raro pacem habuit, ideo res Ecclesiarum suis militibus in stipendium contulit maxima ex parte. Qui mortuus in ecclesia Beati Dionysii martyris sepultus a sinistra parte altaris majoris, visus est nocte in specie draconis effracto sepulchro per vitream ecclesiæ cum magno terrore exisse.

Radulphus rex Francorum vicesimus quintus, Conradi ducis Burgundiæ filius, regnavit annis XII: cultor justitiæ, restaurator ecclesiarum, resistens sibi prospere devicit.

Ludovicus Radulphi filius rex Francorum vicesimus sextus, regnavit annis XVII.

Lotharius Ludovici filius, rex Francorum vicesimus septimus, regnavit annis XXX. Eodem tempore fuit Willermus dux Northmannorum.

Ludovicus Lotharii filius, clericus, rex Francorum vicesimus octavus, regnavit annis II. Hic captus a Francis Lauduni interiit, sicque progenies Caroli Magni defecit.

Hugo filius Hugonis Capeti, rex Francorum vicesimus nonus, regnavit annis X.

Robertus filius Hugonis, rex Francorum tricesimus, regnavit annis XXXV: cujus uxor Constantia. Hic juste et religiose regnum suum disponens sancto fine quievit. Gilbertus papa.

Henricus filius Roberti, rex Francorum tricesimus primus, regnavit annis XXXII. Willermus nobilissimus dux Northmannorum pugnavit apud Vallium dunas. Henricus rex fortis in bello Vitriaci obiit.

Philippus filius Henrici, rex Francorum tricesimus secundus, regnavit annis XLIX. Hujus VII anno regni Willermus gloriosus dux Northmannorum Anglos subegit, ibique rex factus regnavit XII annis. Huic successit Willermus Longaspata, filius ejus, regnavitque annis XIV atque in Nova Foresta sagitta interiit. Huic successit Henricus frater ejus, vir nobilis, sapiens, justitiæ cultor, amabilis, nulli moderni temporis in regendo regno comparabilis, qui et regnavit annis XXX.

ANNO DOMINI MCXIX

LAMBERTUS ATREBATENSIS EPISCOPUS

NOTITIA HISTORICA

(Gall. Christ. nov., III, 322)

Lambertus, patria Guisnensis, ex illustri genere ac præceptor S. Petri Insulensis magna virtute præditus. A clero Atrebatensi diligenter am-

(1) Guido Pontivorum comes ad eum scribens, rogat ut Abbatisvillam venire dignetur septima se-